

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА ЕКОЛОГІЧНА ЛІГА УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ
ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ДУ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ЛАБОРАТОРНИЙ
ЦЕНТР МОЗ УКРАЇНИ»

Матеріали науково-практичної конференції

«ДОВКІЛЛЯ І ЗДОРОВ'Я»

(23–25 квітня 2020 року)

За редакцією заслуженого діяча науки і техніки України, почесного
академіка НАПН України, професора С. Н. Вадзюка

Тернопіль
ТНМУ
«Укрмедкнига»
2020

Довкілля і здоров'я : матеріали наук.-практ. конф. (Тернопіль, 23–25 квіт. 2020 р.) / за ред. проф. С. Н. Вадзюка. – Тернопіль : ТНМУ, 2020. – 76 с.

Усі матеріали збірника подаються в авторській редакції. Відповідальність за представлені результати досліджень несуть автори тез.

промислові забруднювачі довкілля при виробництві целюлози та цементу, в металургії, при спалюванні побутового сміття. Водночас хоча Turyk et al. (2007) сповіщали про їхній зв'язок з порушеннями функції ЩЗ, у новітньому дослідженні Khoa T.V. et al. (2015) проведеному у В'єтнамі на населенні, яке постраждало від хімічних бомбардувань, його не було виявлено. Дослідження токсичного впливу ксенобіотиків на ЩЗ потребують використання різноманітних біологічних моделей. Перспективним є вивчення розладів гіпоталамо-гіпофізарно-тиреоїдної осі на моделі ембріона *Xenopus laevis*, яка має метаболічну здатність до кон'югації і виділення ксенобіотиків з використанням ферментативних шляхів, що гомологічні таким шляхам у ссавців [Fini J. B. et al., 2009, 2012, 2017, 2019].

Висновки. Вивчення особливостей біологічного впливу ендокринних дизрапторів потребує спільних зусиль вчених різних спеціальностей. Зниження рівня ураження щитоподібної залози речовинами з тиреодизрапторними властивостями можливе тільки усвідомленими цілеспрямованими науково обґрунтованими заходами по поліпшенню екологічної ситуації.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні впливу на щитоподібну залозу промислових викидів.

УДК 613. 86 : 616 – 053.6 – 084

ГІГІЄНІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПРОФІЛАКТИКИ ДОНОЗОЛОГІЧНИХ ЗРУШЕНЬ У СТАНІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ

Сергета І. В., Браткова О. Ю., Макарова О. І

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

E-mail: serheta@ukr.net

Переважну частку в структурі патологічних зрушень у стані психічного здоров'я дітей і підлітків складають донозологічні нервово-психічні розлади, рівень поширення яких значно збільшився протягом останніх десятиліть. Відповідно до даних сучасної наукової літератури, понад 20% дітей, які вступають до школи, мають порушення з боку нервово-психічного стану донозологічного змісту, натомість, наприкінці навчання їх кількість збільшується до 60-70 %. Ураховуючи зазначене, слід відзначити, що однією з найбільш значущих проблем сучасної медицини та ефективним способом збереження психічного здоров'я є проблема щодо раннього виявлення донозологічних станів та їх своєчасної корекції.

Одержані в ході проведених досліджень результати засвідчують той факт, що як основні гігієнічні детермінанти профілактики донозологічних зрушень у стані психічного здоров'я учнів підліткового віку, які перебувають в умовах сучасної школи, потрібно відзначити: визначення особливостей гігієнічних, житлово-побутових і соціальних умов перебування дівчат і юнаків, а також чинників, що справляють негативний вплив на процеси соціально-психологічної адаптації учнів сучасної школи; урахування віково-статевих закономірностей формування

навчально-значущих психофізіологічних функцій та особливостей особистості, які забезпечують психофізіологічну і психічну адаптацію школярів; використання методики скрінінгової оцінки ступеня ризику виникнення донозологічних зрушень у стані психічного здоров'я дівчат і юнаків пубертатного віку; запровадження комплексу заходів психогігієнічної корекції та профілактики донозологічних зрушень у стані психічного здоров'я підлітків.

УДК: 597.8.001.8:57.081

**ВІКОВА ТА СТАТОВА СТРУКТУРА *PELOPHYLAX RIDIBUNDUS*
(AMPHIBIA: RANIDAE) В УМОВАХ АНТРОПОГЕННОГО ЗАБРУДНЕННЯ**

Случик І.Й., Крет С.Я.

*Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені Василя Стефаника»*

E-mail: iryna.sluchyk@pnu.edu.ua

Ріст промисловості і пов'язане з ним утворення індустріальних і міських агломерацій, розширення транспортних комунікацій призводить до глибокого втручання людини у навколишнє середовище. В зв'язку з цим особливе значення набувають дослідження комплексної стресової дії всіх недиференційованих факторів довкілля на природні популяції в реальних умовах конкретного екотопу. Амфібії, які одночасно населяють і водні, і наземні екотопи, є чутливими до дії забруднюючих речовин і реагують змінами на всіх рівнях організації біологічних систем, від молекулярного до популяційного.

Метою нашого дослідження було вивчити зміни вікової та статеві структури популяції *Pelophylax ridibundus* в околицях міста Бурштин, яке знаходиться в зоні впливу викидів Бурштинської теплоелектростанції - найбільш потужного забруднювача атмосфери на Прикарпатті. Стать амфібій визначали за допомогою візуальних обліків, у відловлених особин відмічали наявність ознак статевого диморфізму. Вік озерних жаб визначали стандартним методом за зрізами фаланг пальців.

Порівняльний аналіз співвідношення самок і самців озерних жаб в зоні антропогенного забруднення виявив переважання самок, 56-69% від загальної кількості особин. Аналіз вікової структури популяції показав, що більша частина амфібій - це особини дворічного віку, а тварини старшої вікової групи трапляються поодинокі.

Таким чином, зміни вікової та статеві структури популяції *Pelophylax ridibundus* в зоні викидів Бурштинської теплоелектростанції свідчать про інтенсивний техногенний вплив та трансформацію досліджуваної території.